

TANULÁSBAN AKADÁLYOZOTT TANULÓK OLVASÁS-SZÖVEGÉRTÉS TELJESÍTMÉNYÉNEK VIZSGÁLATA KÜLÖNBÖZŐ MÉRÉSI KÖRÜLMÉNYEK KÖZÖTT

Köböl Erika *, Vidákovich Tibor **

** Bárczi Gusztáv Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Szeged*

*** SZTE Neveléstudományi Intézet*

Kulcsszavak: olvasás-szövegértés mérés; tanulásban akadályozottak; mérési körülmények

A tanulásban akadályozott tanulók nem vesznek részt az országos mérésekben, azonban az utóbbi időben felmerült bekapcsolásuk lehetősége (*Oktatási Hivatal, 2013*). Ennek feltétele, többek között, a mérőeszközök és a vizsgálati körülmények standardizálása, a mérés „akadálymentesítése” (*D. Molnár, 2011*), ezen belül a vizsgálatvezető által adott instrukciók, segítségük megfelelő tervezése (*Kuncz és mtsai, 2008*).

Kutatásunk fő célja a tanulásban akadályozott tanulók olvasás-szövegértés teljesítményének reális megítélését biztosító mérési körülmények megismerése volt. A szakirodalom és pedagógiai tapasztalataink alapján feltételeztük, hogy (1) az ekvivalens, de különböző mérési körülmények között felvett tesztek eredményei között jelentős eltéréseket találunk; (2) a különböző évfolyamok tanulói eltérő mértékben tudják hasznosítani a feladatmegoldáshoz nyújtott segítséget; (3) az összetett feladatmegoldó tevékenységet igénylő feladatokban a tanulók kevésbé sikeresen dolgoznak; valamint (4) a tanulók által leginkább kedvelt mérési körülmények megegyeznek azokkal, amelyekben a legsikeresebben teljesítenek.

A vizsgálat során a tanulók három olvasás-szövegértés tesztet és egy tanulói kérdőívet töltöttek ki. A vizsgálati minta 208 fő volt, a tanulók 3–8. évfolyamosok voltak. A három tesztváltozathoz három tesztelési körülményt határoztunk meg. Az A teszt megírása során a tanulók csupán a szokásos mérési útmutatóban szereplő információkat kapták, a B és a C teszt kitöltéséhez – ezen felül – szóbeli magyarázatot, illetve mintapéldákat is adtunk, mindkét segítséget egységes, pontosan rögzített formában. A kérdőív kitöltése során a tanárok aktívan segítettek a tanulókat.

Mindhárom teszt megbízhatóan mért, a reliabilitások: 0,91, 0,92, 0,92; a kérdőívé: 0,76. Az eredmények igazolták, hogy a tanulók szignifikánsan jobban teljesítenek, ha a pedagógus segíti a tennivalók értelmezését, vagy akkor, ha példát kapnak a megoldáshoz (mindkét esetben $p=0,000$). Ugyanakkor a segítség kétféle formája nem eredményezett szignifikánsan eltérő teljesítményeket ($p=0,448$). Igazolódott, hogy a felsőbb évfolyamosok mindkét típusú segítséget hatékonyabban tudják hasznosítani. Az összetett feladatmegoldó tevékenységet igénylő feladatokban minden évfolyam szignifikánsan gyengébben teljesített (minden esetben $p=0,000$). A kérdőív eredményei szerint a tanulók legkevésbé kedvelik az önálló feladatmegoldást ($p=0,000$), és egyformán a feladatutasítás személyes közvetítését és a mintapélda adását. Feltételezésünknek megfelelően a különbségek hasonlóan alakultak, mint az olvasás-szövegértés tesztek teljesítményei között.

Eredményeink szerint ezen tanulói kör objektív, megbízható és érvényes méréséhez a leghatékonyabb mérési körülményt a tennivalók értelmezésére irányuló, pontosan meghatározott, személyes segítségnyújtás jelenti. További feladat annak vizsgálata, hogy a rögzített mérési körülmények más típusú tesztek, illetve a tanulásban akadályozott tanulók szélesebb körben történő mérése esetén is alkalmazhatók-e.